

Pozměňovací návrhy připravené IuRe resp. Koalicí pro projednávání utajovacího zákona ve Sněmovně

Pozměňovací návrhy k návrhu zákona

o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti (tisk č. 881)

VARIANTA 1

Část jedenáctá, čl. XI se vypouští.

Část dvanáctá, čl. XII se vypouští.

Část šestnáctá, čl. XVI se vypouští.

V části osmnácté, čl. XVIII se bod 1. vypouští.

Část třicátá sedmá, čl. XXXIV se vypouští.

Odůvodnění:

V tzv. změnovém zákoně tj. zákoně, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti je nejvýznamnější částí nově nastolená povinnost poskytovat zpravodajským službám a Ministerstvu vnitra osobní údaje z různých systémů veřejné správy i soukromého sektoru. Povinnosti mlčenlivosti tak jsou zproštěny finanční úřady, zdravotní pojišťovny, správy sociálního zabezpečení, komerční pojišťovny a banky a mají tak povinnost na vyžádání osobní a k nim přidružené údaje zpravodajské službě či Ministerstvu vnitra poskytovat.

Zákon sice omezuje tuto povinnost na účely bezpečnostního řízení, avšak problémem této nové pravomoci je:

jde o velmi intenzivní zásah do soukromí jednotlivce, bez dostatečných záruk, mj.

formulace ustanovení umožňuje, aby se tato osobní údaje vyžadovaly i k osobě, která nepodala žádost o vydání osvědčení či žádost o doklad

ustanovení dopadá jak na prověřování osoby pro seznamování s utajovanými skutečnostmi, tak pro bezpečnostní řízení ohledně výkonu tzv. citlivých činností

ačkoli je v návrhu zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti stanovena maximální zpětná doba přezkumu bezpečnostních rizik, neodráží se v povinnosti poskytovat osobní údaje jen z této doby

jde o významnou a potenciálně zneužitelnou pravomoc svěřenou zpravodajským službám, jejichž kontrola (zejména kontrola jejich probíhajících případů) neodpovídá úrovni nutné ve vyspělých demokraciích.

Z těchto důvodů je vhodné tuto novou pravomoc vypustit. Proporcionalita mezi zájmem na ochranu soukromí osob a zájmem bezpečnostním se zde přiklání více na ochranu soukromí. Vycházet lze nejen z bohaté judikatury Evropského soudu pro lidská práva, konkrétně jeho kritéria nezbytnosti v demokratické společnosti, ale též z faktu, že bezpečnostní řízení prováděná již téměř sedm let se bez této pravomoci zpravodajských služeb obešla. Již to ostatně svědčí o tom, že nejde o zásah do základního práva, která by byl nezbytný v demokratické společnosti. Toto kritérium je vykládáno tradičně velmi úzce a souvisí především s bezprostředními bezpečnostními riziky jako je např. odhalování teroristické hrozby, vyšetřování závažné organizované kriminality apod. S tímto nelze porovnávat řízení, které je vyvoláno samotnou osobou, o kterou jde a které se týká značně většího počtu osob.

VARIANTA 2

1. K části jedenácté

Čl. XI zní:

Zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 159/2000 Sb., zákona č. 411/2000 Sb., zákona č. 151/2002 Sb. a zákona č. 424/2003 Sb. a zákona č. 436/2004 se mění takto:

1. V § 14 odst. 3 se na konci písmene k) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno l), které včetně poznámky pod čarou č. 50c zní:

„l) informace získané při výběru pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti Národním bezpečnostnímu úřadu, zpravodajské službě nebo Ministerstvu vnitra, pro potřeby provádění bezpečnostního řízení podle zvláštního zákona.50c)

2. V § 14 se vkládá nový odstavec 4, který zní.

„V případech podle odst. 3 písm. l) nesmí být příslušné informace

a) starší než 10 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Důvěrné nebo jde-li o bezpečnostní řízení o vydání dokladu pro výkon citlivých činností,

b) starší než 15 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň tajné,

c) starší než 20 let jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Přísně tajné.“

Ostatní odstavce se přečíslovají.

2. K části dvanácté

Čl. XII zní:

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 61/1996 Sb., zákona č. 306/1997 Sb., zákona č. 127/1998 Sb., zákona č. 165/1998 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 319/2001 Sb., zákona č. 126/2002 Sb. a zákona č. 453/2003 Sb. se mění takto:

1. V § 38 odst. 3 se na konci písmene i) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno j), které včetně poznámky pod čarou č. 10b zní:

„j) Národnímu bezpečnostnímu úřadu, zpravodajské službě nebo Ministerstvu vnitra při provádění bezpečnostního řízení podle zvláštního zákona 10b)“

2. V § 38 se vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) V případech podle odst. 3 písm. j) nesmí být příslušná záležitost

a) starší než 10 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Důvěrné nebo jde-li o bezpečnostní řízení o vydání dokladu pro výkon citlivých činností,

b) starší než 15 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň tajné,

c) starší než 20 let jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Přísně tajné.“

Ostatní odstavce se přečíslovají.

3. K části šestnácté

Čl. XVI zní:

Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění zákona č. 157/1993 Sb., zákona č. 255/1994 Sb., zákona č. 168/1998 Sb., zákona č. 322/2003 Sb. a zákona č. 254/2004 Sb., se mění takto:

1. V § 24 odst. 5 se na konci písmene f) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno f), které včetně poznámky pod čarou č. 10b zní:

„g) vůči Národnímu bezpečnostnímu úřadu, zpravodajské službě nebo Ministerstvu vnitra při provádění bezpečnostního řízení podle zvláštního zákona.10b)

2. V § 24 se vkládá nový odstavec, který zní:

„Povinnost zachovávat mlčenlivost podle odst. 2 písm. n) je zachována u informací starších 10 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Důvěrné nebo jde-li o bezpečnostní řízení o vydání dokladu pro výkon citlivých činností, starších 15 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Tajné, starších 20 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Přísně tajné

4. K části osmnácté

Čl. XVIII

Vkládá se nový bod 2, který zní:

2.V § 23 se vkládá nový odstavec 7, který zní:

„V případech podle odst. 6 písm. c) nesmí být poskytnuta informace

a) starší než 10 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Důvěrné nebo jde-li o bezpečnostní řízení o vydání dokladu pro výkon citlivých činností,

b) starší než 15 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň tajné,

c) starší než 20 let jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Přísně tajné.“

Dosavadní bod 2. se označuje jako bod 3.

5. K části třicáté sedmé

Čl. XXXIX zní:

Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění zákona č. 39/2004 Sb., se mění takto:

1. V § 39 odst. 4 se za písmeno g) vkládá nové písmeno h), které včetně poznámky pod čarou č. 13a zní:

„i) Národního bezpečnostního úřadu, zpravodajské služby nebo Ministerstva vnitra při provádění bezpečnostního řízení podle zvláštního zákona, 13a)

2. V § 39 se vkládá nový odstavec 5, který zní:

„Povinnost zachovávat mlčenlivost podle odst. 2 písm. n) je zachována u informací

starších 10 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Důvěrné nebo jde-li o bezpečnostní řízení o vydání dokladu pro výkon citlivých činností,

starších 15 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Tajné,

starších 20 let, jde-li o bezpečnostní řízení o vydání osvědčení na stupeň Přísně tajné.“

Ostatní odstavce se přečísľují.

Odůvodnění:

V tzv. změnovém zákoně tj. zákoně, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti je nejvýznamnější částí nově nastolená povinnost poskytovat zpravodajským službám a Ministerstvu vnitra osobní údaje z různých systémů veřejné správy i soukromého sektoru. Povinnosti mlčenlivosti tak jsou zproštěny finanční úřady, zdravotní

pojišťovny, správy sociálního zabezpečení, komerční pojišťovny a banky a mají tak povinnost na vyžádání osobní a k nim přidružené údaje zpravodajské službě či Ministerstvu vnitra poskytovat.

Zákon sice omezuje tuto povinnost na účely bezpečnostního řízení, avšak problémem této nové pravomoci je:

jde o velmi intenzivní zásah do soukromí jednotlivce, bez dostatečných záruk, mj.

formulace ustanovení umožňuje, aby se tato osobní údaje vyžadovaly i k osobě, která nepodala žádost o vydání osvědčení či žádost o doklad

ustanovení dopadá jak na prověřování osoby pro seznamování s utajovanými skutečnostmi, tak pro bezpečnostní řízení ohledně výkonu tzv. citlivých činností

ačkoli je v návrhu zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti stanovena maximální zpětná doba přezkumu bezpečnostních rizik, neodráží se v povinnosti poskytovat osobní údaje jen z této doby

jde o významnou a potenciálně zneužitelnou pravomoc svěřenou zpravodajským službám, jejichž kontrola (zejména kontrola jejich probíhajících případů) neodpovídá úrovni nutné ve vyspělých demokraciích.

Z tohoto důvodu je potřeba dát pevný rámec této nové a mocné možnosti zpravodajských služeb. Korespondenci maximální zpětné lhůty pro zkoumání bezpečnostních rizik se stářím osobních údajů a informací k nim navázaných v databankách výše uvedených institucí je nutno zajistit tím, že je tato maximální zpětná doba, kdy je povinnost mlčenlivosti prolomena stanovena rovněž. Stejně jako ve vlastním návrhu zákona, i ve „změnovém“ zákoně je tato zpětná doba přezkumu odstupňována podle stupně utajení, na něž je osoba prověřována.

Tento prvek zajistí nejen potřebnou přiléhavost omezení, avšak umožní alespoň minimální potřebu ověření ze strany povinných institucí o jaký typ řízení jde. V praxi bude patrně prokázáno dokumentem podepsaným žadatelem – tj. žádostí o vydání osvědčení pro seznamování se s utajovanými informacemi či žádostí o doklad pro účely výkonu citlivé činnosti. Tím je alespoň v minimální míře zajištěno ověření od povinného subjektu, zda se žádané informace skutečně vztahují k osobě, pro níže se bezpečnostní řízení vede.